

Regelbunden tillsyn i Herrgårdsskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1-6

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Västerås kommun och besökt Herrgårdsskolan den 24 mars 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.Skolinspektionen.se/sv/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 15 februari 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Herrgårdsskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Herrgårdsskolan skola intervjuades rektorerna, lärare samt elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorerna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever

Herrgårdsskolan	Antal elever
Förskoleklass	34
Grundskola	210

Källa: Skolans uppgift i samband med tillsynen 2009

Herrgårdsskolan ligger i Västerås norra skolområde och innefattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1-6. Skolledningen består av två rektorer som sedan sex år

arbetat i teamledarskap. Deras verksamhetsområde inkluderar, förutom förskoleklass och årskurs 1-6, även fem förskolor och fritidshem. Rektorerne har delat upp huvudansvaret för de olika förskolorna. De har även gjort en uppdelning i skolan där en rektor ansvarar för eleverna i förskoleklass och årskurserna 1-3 och den andra ansvarar för eleverna i årskurs 4-6. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen och förskoleverksamheten beskrivs i separata rapporter. Tillsynen av Herrgårdsskolan innefattar förskoleklass och årskurs 1-6.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Kommentar och bedömning:

Herrgårdsskolan är en skola med förskoleklass och grundskola årskurs 1-6. Det finns således ingen nationell statistik över skolans kunskapsresultat. I sin kvalitetsredovisning anges emellertid måluppfyllelsen i svenska och matematik för årskurs 3 samt alla ämnen för eleverna i årskurs 5. Vidare har skolan bidragit med ett statistikblad med andelen godkända elever i de nationella proven för årskurs 5 för åren 2004-2008: svenska/svenska som andraspråk, matematik samt engelska.

För år 2007 framgår i kvalitetsredovisningen att 91 procent av eleverna i årskurs 3 nådde målen i matematik medan det för 2008 var 88 procent (35/39). För svenska var motsvarande siffror 91 och 84 procent (33/39). Kunskapsresultaten har således sjunkit något över tid.

För eleverna i årskurs 5 uppges 90 procent av eleverna uppnå målen i matematik år 2007 men endast 78 procent (21/27) år 2008. I svenska är motsvarande siffror 80 procent och 78 procent (21/27). 85 procent av eleverna (24/27) uppges nå målen i engelska år 2008. I den statistik som skolan presenterat över andelen godkända elever utifrån de nationella proven i årskurs 5 förstärks bilden av skolans försämrade kunskapsresultat över tid. Andelen godkända elever i nationella provet i svenska har fluktuerat mellan 70 procent år 2004 till 95 procent år 2005 för att sedan sjunka till 74 procent 2008. För matematik är motsvarande siffror 77, 90 och slutligen 81 procent år 2008.

Nationella provet i engelska visar 95 procent godkända elever år 2006 men endast 85 procent år 2008. Skolan uppger att de försämrade kunskapsresultaten kan förklaras med att skolan fått en allt större andel elever med åtgärdsprogram och behov av särskilt stöd. Anledningen till detta sägs vara att Herrgårdsskolan har ett rykte i Västerås att ta väl hand om dessa elever.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver vidta åtgärder så att alla elever ges förutsättningar att nå lägst målen för utbildningen.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en framtätsyftande individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

I de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen har tagit del av för Herrgårdsskolan återfinns såväl en framtätsyftande del som skriftliga omdömen. Den framtätsyftande delen av de individuella utvecklingsplanerna är inte tydligt relaterade till nationella kunskapsmål. Vidare varierar kvaliteten i de exemplar som inspektionen tagit del av gällande skriftliga omdömen. För de lägre åldrarna återfinns målrelaterade kommentarer till en bedömning av elevens kunskapsutveckling medan det för senare årskurser inte tydligt framgår hur eleverna har bedömts i relation till de nationella målen. För de lägre åldrarna har sko-

lan slagit samman Samhällsorienterande- med Naturorienterande ämnen, vilket gör det svårt att bedöma och diskutera elevernas kunskapsutveckling i de enskilda ämnesblocken.

För de äldre årskurserna har skolan slagit samman skriftliga omdömen för Samhällsorienterande ämnen och Naturorienterande ämnen, vilket gör det svårt att bedöma och diskutera elevernas kunskapsutveckling i de enskilda ämnena inom blocken.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla innehållet i de individuella utvecklingsplanerna så att de överensstämmer med författningarnas krav. Skolan bedömer vidare att skolan behöver ge skriftliga omdömen i samtliga ämnen åtminstone från och med årskurs 5.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I kapitel 2 i Lpo 94, "Mål och riktlinjer" framgår att målet är att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Av avsnitt 2.2 framgår bl.a. att skolan ska sträva efter att varje elev lär sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, samt reflektera över erfaren-

heter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden.

Tillsynen visar att det på Herrgårdsskolan råder osäkerhet kring betydelsen av mål att sträva mot och att dessa av vissa lärare uppfattas som individuella mål som kommer "efter" uppnåendemålen.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver försäkra sig om alla lärare är införstådda med innebörden av målen att sträva mot och att dessa anger inriktningen på skolans utbildning.

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av 5 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

I Herrgårdsskolan upprättas åtgärdsprogram för alla elever i behov av särskilt stöd. Skolinspektionen har dock tagit del av flera åtgärdsprogram som till hög grad består av uppgifter som eleverna själva förväntas utföra eller som hemmen ska ansvara för. Vidare är åtgärdsprogrammets innehåll inte tydligt kopplade till de nationella mål som är syftade att uppnås. I åtgärdsprogrammen återfinns datum för utvärdering men det är oklart hur denna utvärdering skall genomföras.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla innehållet i åtgärdsprogrammen så att dessa uppfyller kraven i bestämmelserna om åtgärdsprogram.

2 Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt 3 kap. 14 § diskrimineringslagen ska en utbildningsanordnare som bedriver utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja lika rättigheter och möjligheter för de barn, elever eller studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning, dels förebygga och förhindra trakasserier som har samband med ovan nämnda diskrimineringsgrunder. Det finns inget hinder för skolan att föra samman dessa två planer i ett dokument. Skolinspektionen bedömer dock endast skolans plan mot kränkande behandling.

Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan ska bl.a. en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller

eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Herrgårdsskolan har en likabehandlingsplan som är gemensam för flera verksamheter inom Centrums skolor, vilket gör det omöjligt att analysera just Herrgårdsskolans situation, behov och åtgärder. Planen innehåller definitioner av begrepp som är relaterade till kränkande behandling samt diskriminering. Planen innehåller dock inte några konkreta åtgärder som skall påbörjas under verksamhetsåret eller analys av tidigare års arbete. Rutiner kring arbetet vid eventuella kränkningar och diskriminering samt ansvarsfördelningen på skolan behöver ses över och förtydligas. Vidare vill Skolinspektionen påpeka att det av planens namn bör framgå att den också gäller för skolans arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver se över sin plan mot kränkande behandling och säkerställa att den uppfyller författningarnas krav.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Den regelbundna tillsynen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1. Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2. Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I bilaga 3 till skollagen anges utbildningens omfattning i grundskolan i timmar om 60 minuter för ämnen och ämnesgrupper, även kallad timplan.) I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Enligt 2 kap. 19 -20 §§ syftar undervisningen till att bredda och fördjupa elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen.

Styrelsen ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Styrelsen ska också sträva efter att tillgodose elevernas val genom att utnyttja de möjligheter som finns inom ramen för gällande bestämmelser.

I Herrgårdsskolan erbjuds inte elevens val.

Skolinspektionen bedömer att om skolan inte erbjuder elevens val, behöver skolan försäkra sig om att elevens val ges i tillräcklig utsträckning under elevernas följande grundskoleår.

3.1.3. Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4. Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Ej relevant	Ej relevant

3.1.5. Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2. Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.3. Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.4. Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

10 (11)

3.3. Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1. Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.3. Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.4. Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4. Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.3. Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4.4. Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Enligt 3 § samma förordning ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive sko-

lan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Stöd för hur kvalitetsredovisningar kan upprättas finns i Skolverkets Allmänna råd och kommentarer för kvalitetsredovisning.

Skolinspektionen har tagit del av Herrgårdsskolans kvalitetsredovisning och konstaterar att den beskriver mål, insatser och resultat under rubrikerna *Kunskaps- och utvecklingsuppdraget* samt *Normer och värden*. De analyser som görs i redovisningen är emellertid knapphändiga och allmänt hållna samt har en otydlig koppling till de åtgärder för utveckling som föreslås. Det framgår inte vilka insatser som bidragit till eventuell förbättring och varför detta i så fall har skett, vilket kan leda till att kvalitetsredovisningen inte fungerar som det framåtsyftande och levande dokument och förbättringsverktyg det är tänkt att vara.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla kvalitetsredovisningen så att den till fullo uppfyller de krav som författningarna ställer.

Stockholm 13 november 2009

Maria Axelsson

Anna Rydin